

Uczenie się i nauczanie

W szkole odbywają się wybory zgodne z demokratycznymi zasadami (powszechne, równe, bezpośrednie, z tajnym głosowaniem), wszyscy uczniowie i uczennice mają czynne i bierne prawa wyborcze. Uczniowie i uczennice znają swoich kandydatów/kandydatki i ich programy.

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI DO PODJĘCIA W TYM OBSZARZE:

Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie
– coś, co **do tej pory nie działało się w Waszej szkole!**

1. Badamy, czy uczniowie wiedzą i rozumieją, za co i jak są oceniani na przedmiotach. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i wypracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie.
2. Organizujemy dyskusje klasowe lub szkolne o tym, co nas motywuje do nauki. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i wypracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie.
3. Organizujemy ogólnoszkolne konsultacje zasad wewnątrzszkolnego oceniania lub programu wychowawczego szkoły.
4. Zachęcamy min. 2 nauczycieli, którzy do tej pory nie stosowali elementów oceniania kształtującego, do ich wprowadzenia na swoich lekcjach.
5. Organizujemy szkolenie z metod oceniania kształtującego dla rady pedagogicznej naszej szkoły (można skorzystać z oferty CEO).

Opis obszaru

W projekcie „Szkoła demokracji” skupiamy się przede wszystkim na pozalekcyjnych aspektach funkcjonowania uczniów i uczennic w szkole. Nawet najlepsze wypełnienie pozostałych kryteriów nie sprawi, że uczennice i uczniowie będą czuli, że ich szkoła jest prawdziwą szkołą demokracji, jeśli nie uda się wprowadzić nowoczesnego, partycypacyjnego sposobu pracy podczas lekcji.

Uczniowie i uczennice powinni wiedzieć, że w procesie uczenia się, są traktowani podmiotowo – a więc mają wpływ na to, czego i jak są uczeni oraz w jaki sposób oceniani. Nie chodzi o oddanie tego pola uczniom i uczennicom w całości – są jednak takie elementy tego procesu, w które na różne sposoby, należy dzieci i młodzież włączyć. Ma to, nie tylko pozytywny wpływ na ich samopoczucie w zakresie bycia traktowanym podmiotowo, ale również, a może nawet przede wszystkim, zwiększa efektywność samego nauczania – choć bez wątplenia wymaga również wysiłku od nauczyciela bądź nauczycielki.

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

Kryteria oceniania i cele lekcji

Kryteria oceniania powinny być jasno określone i spisane dla każdego przedmiotu – tak, żeby każdy uczeń i uczennica, mogli na bieżąco się do nich odwoływać, a oceny ze sprawdzianów czy prac pisemnych były dla nich przejrzyste i zrozumiałe.

Poza jasnymi i spisanymi kryteriami oceniania, nauczyciele i nauczycielki powinni, rozpoczynając każdy temat, określać to, co będzie brane pod uwagę przy ocenie pracy ucznia lub uczennicy. Młodzież musi wiedzieć, co dokładnie będzie podlegało ocenie. Nauczyciel lub nauczycielka, sam lub wraz z uczniami i uczennicami, ustala kryteria oceniania – co będzie brane pod uwagę przy ocenianiu („na co będę zwracał uwagę” czyli tzw. NaCoBeZu). Czyli, co będzie dowodem na to, że cele lekcji zostały osiągnięte.

Kryteria pomagają uczniom i uczennicom przygotować się do sprawdzianu oraz wykonać pracę tak, aby postawiony przez nauczyciela bądź nauczycielkę cel został zrealizowany. Kadra pedagogiczna konsekwentnie ocenia tylko to, co wcześniej zapowiedziała.

To możliwe! Nauczyciele i nauczycielki z [Gimnazjum nr 1 w Biłgoraju](#) wspólnie z młodzieżą ustalają to, co będzie brane pod uwagę przy ocenianiu sprawdzianu, po zakończeniu danego tematu.

Włączanie w udzielanie informacji zwrotnej

Najbardziej rozpowszechniona w polskich szkołach jest ocena sumująca, czyli stopnie. Spełnia ona właściwie tylko jeden cel – podsumowuje poziom zdobytej przez ucznia i uczennicy wiedzy lub umiejętności. Informacja zwrotna spełnia dodatkowo wiele innych celów – służy uczniom i uczennicom do tego, aby uświadomili sobie, co zrobili dobrze, co źle i jak mogą poprawić swoją pracę. Informacja zwrotna towarzyszy procesowi i pomaga w trakcie procesu uczenia się.

Nauczyciel i nauczycielka, zamiast stawiać ocenę sumującą, przekazuje uczniowi bądź uczennicy komentarz do pracy.

Dobra informacja zwrotna jest sztuką, ale zawsze powinna zawierać cztery elementy:
<ul style="list-style-type: none">– wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia i uczennicy,– odnotowanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia i uczennicy,– wskazówki, w jaki sposób uczennica i uczeń powinni poprawić tę konkretną pracę,– wskazówki, w jakim kierunku uczennica bądź uczeń powinni pracować dalej.

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

Informacja zwrotna musi być ściśle związana z kryteriami oceniania określonymi przed wykonaniem zadania (czyli z NaCoBeZu).

Co ważne, znając szczegółowe kryteria oceniania, informację zwrotną uczniowie i uczennice mogą udzielać sobie nawzajem, jak również dokonywać efektywnej samooceny swoich prac. Uczniowie i uczennice – na podstawie podanych kryteriów oceniania – wzajemnie recenzują swoje prace, dają sobie wskazówki, jak je poprawić. Ma to dwojaki sens: z jednej strony dobrze rozumieją koleżankę bądź kolegę, którego pracę sprawdzają, gdyż przed chwilą wykonywali to samo zadanie, a z drugiej – uczą się od swojego kolegi lub koleżanki: ustalania kryteriów oceniania (co oceniam?) i umiejętności dawania informacji zwrotnej (jak to komunikuję?)

Jeśli uczeń i uczennica sam potrafi ocenić, ile się nauczył i co jeszcze musi zrobić, aby osiągnąć wyznaczony cel, to pomaga to w procesie uczenia się i czyni z niego aktywnego i odpowiedzialnego uczestnika lub uczestniczkę tego procesu.

Konsultowanie wewnątrzszkolnego oceniania

To element, który powinien angażować wszystkich uczniów i uczennice szkoły w refleksję nad tym, jakie ogólne zasady oceniania obowiązują w szkole. Jeśli uczniowie i uczennice będą mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag do kryteriów – a te uwagi zostaną uwzględnione lub poddane publicznej dyskusji, wpłynie to na to, że młodzież będzie je postrzegać jako swoje, nie narzucone z góry. A tym samym (o ile nauczycielki i nauczyciele przedmiotowi będą ich rzetelnie przestrzegać) zwiększy się poczucie sprawiedliwości, tego, że kadra pedagogiczna traktują ich poważnie i po partnersku. Nasze doświadczenia z tego typu procesów są takie, że młodzież nie chce wprowadzania radykalnych rozwiązań, często ich propozycje są bardzo racjonalne i konkretne. Naszym zdaniem konsultacje WO w jakiejś formie należy robić raz na rok lub przynajmniej raz na dwa lata (żeby każdy uczeń i uczennica mógł wziąć w nich udział przynajmniej raz).

O tym, jak przeprowadzić [proces konsultowania WO krok po kroku można przeczytać tutaj](#).

A tu przeczytaj jak współtworzono wewnątrzszkolny system oceniania w [Gdyńskim Liceum Autorskim!](#)

Na co zwracać uwagę?

- Ustalanie i trzymanie się kryteriów oceniania i NaCoBeZu, a także udzielanie i włączanie uczniów i uczennic w proces udzielania informacji zwrotnej, nie jest łatwe i szybkie – na pewno wymaga od nauczyciela i nauczycielki więcej pracy. Również młodzież
- potrzebuje czasu, żeby się do tego przyzwyczaić – jednak efekty będą z pewnością tego warte!
- Pozorność – jeśli działanie, takie jak konsultacja WSO ma być pozorne, a sugestie czy pomysły uczniów i uczennic nie będą wzięte pod uwagę, to lepiej w ogóle nie

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

rozpocząć tej pracy – będzie to miało więcej szkód niż pożytku.

- Wprowadzenie informacji zwrotnej czy oceniania kształtującego nawet na jednym przedmiocie jest bardzo dużą i pozytywną zmianą – warto to zrobić, nawet jeśli nie wszyscy nauczyciele i nauczycielki w szkole są tym zainteresowani!

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

DOBRA PRAKTYKA Z POLSKI

Dobra praktyka: Gimnazjum im. Czesława Miłosza w Topoli Królewskiej

Co? Włączanie uczniów i uczennic w tworzenie kryteriów oceniania i udzielania informacji zwrotnej

Dlaczego? Żeby uczniowie i uczennice współtworzyli swój proces uczenia się, a ocena służyła ich rozwojowi.

Co się działo krok po kroku?

1. Zasady oceniania na każdym przedmiocie wiszą na tablicy w każdej klasie, zatem wszyscy mają do nich dostęp na bieżąco. -
2. Na wszystkich przedmiotach wprowadzony jest system udzielania informacji zwrotnej uczniom i uczennicom.
3. Uczniowie i uczennice ustalają nacobezu (kryteria sukcesu) do sprawdzianów – współdecydują o tym, co powinni potrafić i wiedzieć i na jakiej podstawie będą oceniani.
4. Wprowadzono ocenę koleżeńską. Uczniowie i uczennice sprawdzają sobie nawzajem sprawdziany i kartkówki na podstawie wcześniej ustalonych kryteriów.
5. Uczniowie i uczennice gimnazjum przygotowali również lekcję opartą na zasadach oceniania kształtującego dla dzieci z przedszkola.
6. W szkole nie ma niezapowiedzianych kartkówek.
7. Raz w roku każda klasa bierze udział w sondzie „Co nam pomaga, a co przeszkadza się skutecznie uczyć” – anonimowe odpowiedzi umieszczane są na karcie papieru. Następnie nauczyciele i nauczycielki analizują odpowiedzi.
8. Przeprowadzono konsultacje zapisów wewnątrzszkolnego systemu oceniania poprzez dyskusje w klasach, z których wyniki zebrano na spotkaniu władz samorządu uczniowskiego i przedstawiono radzie pedagogicznej. Wprowadzono m.in. zakaz zadawania prac domowych na weekendy.

Jakie są mocne strony?

- Stosowanie wielu elementów oceniania kształtującego w szkole – cele lekcji, nacobezu, informacja zwrotna, ocena koleżeńską,
- Konsultacje WSO objęły ogół uczniów i uczennic w szkole,
- Uczniowie i uczennice sami stosują metody oceniania kształtującego przygotowując lekcje dla przedszkolaków!

DOBRA PRAKTYKA Z POLSKI 2

[Zobacz film!](#)

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI